

Pedagogická komunikace

2. lekce:

Jak poskytovat zpětnou vazbu
Atmosféra v pedagogické komunikaci

Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D.

lojdova@ped.muni.cz

Zpětná vazba

- ▶ Nezastupitelná úloha v sociální komunikaci
- ▶ V pedagogickém procesu ji chápeme jako korekční informaci
- ▶ Jedná se o informaci pro žáka, díky které se dozvídá, jak probíhá proces jeho učení (Mareš a Křivohlavý, 1995)

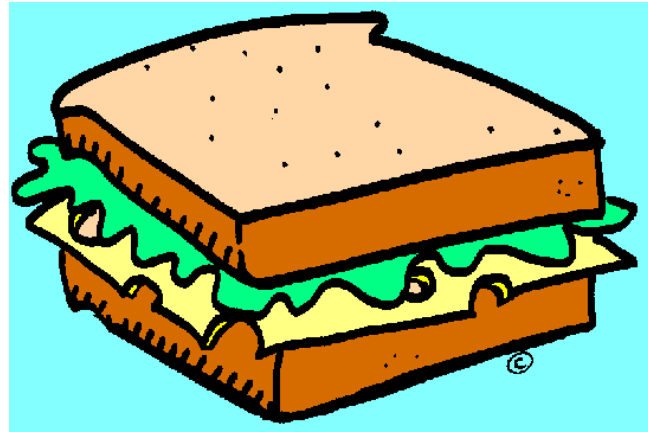
Poskytování zpětné vazby

- ▶ Zpětná vazba by měla žákovi pomoci, nikoliv ho zastrašit nebo odradit od další činnosti
- ▶ Nutné vyhnout se jakékoliv ironii, nadřazenosti či zesměšňování
- ▶ Učitel může žákovi poskytnout zpětnou vazbu nejen verbálně formou předávání určitých hodnotících zpráv, ale také nonverbálně

Popisná x hodnotící zpětná vazba

Učitel: „Vidím, že písmena na tvém plakátě jsou dostatečně velká, budou čitelná i z dálky. Jednotlivé nápisy jsou na plakátě rovnoměrně rozmístěny, jsou mezi nimi dostatečné odstupy, a nápisy jsou stručné, několikáslovné. To vše přispívá k tomu, že kritérium „přehlednost“ můžeme u tvého plakátu považovat za splněné.“

Zpětná vazba



Sebereflexe

- ▶ reflexe x sebereflexe
 - Reflexe: „mentální proces spočívající ve snaze strukturovat nebo restrukturovat určité zkušenosti, problém nebo stávající znalosti či vhledy.“

Sebereflexe

- ▶ vnitřní komunikace se sebou samým
- ▶ introspektivní poznávání sebe sama
- ▶ východisko formování vlastní osobnosti a procesu učení
- ▶ sebereflexi lze rovněž chápat jako konfrontaci našeho reálného Já a ideálního Já


Proč sebereflexe?

- ▶ učitelé mají při plnění úkolů svého povolání značnou svobodu volby a velký prostor pro vlastní soud; situace se proměňují a musí se stále znovu vyhodnocovat
- ▶ předpoklad efektivního rozhodování
- ▶ předpoklad řešení problémových pedagogických situací
- ▶ jedna z klíčových pedagogických kompetencí
- ▶ součást profesního rozvoje učitele

Seberefektivní učitel

- ▶ (Sebe) reflektivní učitel je takový učitel, který upřímně a současně efektivně kriticky reflektuje pedagogickou praxi, obzvláště pak vlastní myšlení, jednání a důsledky vlastní činnosti.

Sebereflexe

1. Co se mi povedlo a podle čeho tak soudím.
 2. Co oproti mým očekáváním nefungovalo a proč.
 3. Jak bych ohodnotil svůj verbální a neverbální projev?
 4. Co bych mohl udělat příště jinak.
- 

Atmosféra

- atmosféra x klima

Klima školní třídy: dlouhodobější emocionální naladění, zobecněné postoje a vztahy ve třídě, míra integrity, spolupráce a pohody ve třídě, kterou vnímají specifickým způsobem žáci i učitelé (Švec, 1996)

Atmosféra školní třídy: krátkodobé, situačně podmíněné sociální a emoční naladění ve třídě (Lašek, 2007). Vyjadřuje spíše okamžitý stav, vzniklý pod vlivem specifických podnětů. Může se měnit i v průběhu dne, v rámci předmětů, s příchodem jiného učitele

Atmosférotvorné prvky

- zajišťují originalitu, jsou prvkem motivace, mohou být nástrojem k dosahování cílů
- učitel a žáci jako součást atmosféry školní třídy
- atmosférotvorné prvky: hudba, zvuky, přítomí, přednesové čtení apod.
- atmosférotvorné aktivity: seznamovačky a ice-breakery
- pravidla naší třídy
- ...

Seznamovací aktivity

- aktivity, při kterých se opakují či jinak zvýrazňují jména a vlastnosti jednotlivých účastníků (např. jméno + vlastnost, která začíná na stejné písmeno, báječná Barbora).
- cílem je dozvědět se jména všech ostatních a zapamatovat si je (proto organizujeme více aktivit tohoto typu)
- důležité je, aby informace byly přidávány dobrovolně, nenuceně a aby nebyly příliš osobní (např. místo odkud pocházím, oblíbené jídlo, apod.).
- **příklad:** žáci vytvářejí podle daných kritérií řadu (např. podle měsíce narození, podle délky vlasů apod.)

„Ice-breakery“

- ▶ **ledolamy, hry na prolomení ostychu**
- ▶ mají uvolnit napětí účastníků, kteří se navzájem neznají, navodit osobnější atmosféru, částečně odstranit odstup mezi účastníky
- ▶ je nutné brát v úvahu s jakou skupinou pracujeme a všítat si i problémů, které mohou nastat u jednotlivců (ne každý zvládá blízký osobní kontakt s neznámými lidmi)
- ▶ **příklad:** žáci mají za úkol nastoupit do tvaru, který zadá učitel. Mohou komunikovat verbálně i neverbálně, ale mají omezený časový limit (3 – 5 minut, záleží na učiteli)

Pravidla naší třídy



Adaptační kurzy

- ▶ Adaptační kurzy umožňují vzájemné poznání žáků a učitele/ů, vytvoření sociálních vazeb a nalezení svého místa ve skupině před nástupem do školy. Urychlují adaptaci žáků vstupujících do nových třídních kolektivů, podílí se na navození atmosféry radosti, tvůrčí spolupráce, tolerance a vzájemné úcty ve skupině. (Kudláček, Valenta, Magerová, 2004).
- ▶ **Příklad:** Černá K.: *Motýl aneb Školní výlet na začátku roku*. Komenský 02/2013.

Otázky k lekci:

- ▶ 1) Vysvětlete rozdíl mezi atmosférou a klimatem školní třídy.
- ▶ 2) Jaké seznamovací aktivity a ice-breakery byste použili pro navození atmosféry ve vaší třídě?
- ▶ 3) Využili byste ve své třídě „Pravidla naší třídy“ zformulovaná žáky? Uved'te pro a proti.
- ▶ 4) Jakou roli může mít „ticho“ v atmosféře školní třídy?